

МӘРИЯМ ХАКІМЖАНОВА

ӨЛЕҢДЕР

Тула жүрек

Тула-тула, Тула бүгін,
Тула бүгін! Жүрегім!
Тула, жарыл, Өмір бойы,
Осы емес пе ед - Тілегің?!
Күні кеше, Күндік пенен –
Қайғы орнына Қан толса,-
Бесігіңе Бөлен бүгін Жүрегім!
Міне бүгін, - Жүрегімді
Тербетеді - Жібекжел.
Жібек желдің Тербеуімен,
Жүрек сырын Жырлап бер.
Тексеретін Терең қиял,
Болмаса да, Білімің,
Тонды емес Орамалды,
Жолға деген Сыйлай бер.
Мың-миллион, Мың-миллион,
Қызыл тулы Ерлерім.
Еріксізден Өмір бойы,
Езілу мен Еңіредің...
Сол өмірдің. Сор - өмірдің,
Керегесін қиратып,
Мың - миллион, Өндірістің,
Құшағында Еңбегің.
Қайна-қайна, Қайна бүгін,
Қайна жігер Тасқында!
Тасқындасан Еңбек өнер,
Еңбек туы Астыңда.
Ошақ бұты, Оттың басы,
Бөгемейді Қолыңды,
Олай болса, Еңбекші әйел,
Түс майданға Жасқанба!
Жатпа - тұрма, Жалқауланба,
Екпініңе Екпін қос!
Бес жылдықтың Екіншісі,
Тілейді сенен Екпін, күш!
Тула-тула, Тула бүгін,
Тула бүгін Жүрегім.
Тасқындаған, Тасты жарған,
Қайна бүгін Жігерім.

Партия мен Үкіметтің,
Нұсқауларын Орыңдап.
Іс жүзінде, Тап жауына.
Талмай жауап Беремін!

Бүгін

Бүгін неге, Әлде неге,
Жүрек соғып, Тулайды?
Бүгін неге Әлем жүзі,
Шаттанады, Шулайды?
Бүгін неге, - Қуанғандай,
Күлімдейді Алатау?
Бүгін неге Күрсінісіп,
Қайғыланды Қалың жау?
Бұл не жиын, Бұл не той –
Қайыстырған Жер жүзін.
Қызыл туы, Лек-лек болып,
Қызартқандай Күн көзін,
Қызыл тулы, Қызыл жұлдыз.
Қызыл қыран - Арыстан.
Қызыл қанды, Белден кешіп,
Талай жаумен Алысқан.
Қарсы алысты Қалың топ,
Тұс - тұсынан "Уралап".
Жаңғырықты Жер мен көк,
Шартылдады Шапалақ
Көк пен жерді Тебірентіп,
Музыка тұр, - Сайраған.
Қосылады Барабан,
Марш күйін, Ойнатып.

Отаным

Отаным менің Қазақстан,
Алуан ұлттан құралған.
Төрт бұрышынан дүниенің,
Леппен тартып сыр алған.
Қараңғы калған халықты,
Ақ алмастай суарған.
Бәйтеректер гүл жарды,
Тамыры кеуіп, қуарған.
Отанымның қалалары,
Отты жүрек, нұр алған.
Отанымның далалары,
Дән мен кеннен түр алған.
Ол Отанның құрылысын,
Ол Отанның тұрмысын.
Жан аямай қорғаймыз,
Жарақтанып жау келсе.
Дауылдатып дау келсе,
Даурығушы болмаймыз.
Ақылмен тұсап торлаймыз,
Партиясын Лениннің.
Саясатын елімнің,
Бір ауыздан қолдаймыз!
Жарысайық, кел, достар,
Социализм жолында.
Бесжылдықтың міндетін,
Бір кісідей орында.
Еңбекші әйел ерінбе,
Сен жеңесің, тегінде,
Қорықпа, тайма, қорынба!

Кім білген

Қиындық көрмей өмірден,
Өмірдің құнын кім білген?
Махаббат таппай көңілден,
Көңілдің құнын кім білген?
Тегеурін таппай темірден,
Темірдің құнын кім білген?
Қызулық таппай көмірден,
Көмірдің құнын кім білген?
Қайғылы болып қамықпай,
Шаттықтың құнын кім білген?
Ашығып асқа тарықпай,
Токтықтың құнын кім білген?
Жоқтықты көріп жұтамай,
Бардың құнын кім білген?
Жесірлік көріп жыламай,
Жардың құнын кім білген?
Қу бастың зарын тартпаса,
Баланың құнын кім білген?
Қайратың кеміп қартаймай,
Жастықтың құнын кім білген?
Жауыздықты тойтармай,
Қаруын қарсы қайтармай,
Достықтың құнын кім білген?
Отан үшін аттанбай,
Ойран салмай жауына,
Ортақ болмай дауына,
Отанның құнын кім білген?

Мен жүрмін Қаскелеңде картоп қазып

Мен жүрмін Қаскелеңде картоп қазып,
Балаларға табам ба деп қысқы азық.
Жарылып екі қолым күс болып кетті,
Неден ғана қарғалдым, неден жазық?
Түнде жатам сыртында балағанның,
Көремін деп жұлдыздың қарағанын.
Қан түкіріп жүрсем де қажымаймын,
Аржанойдың кертіп жеп кара нанын.
Он күн істеп, төрт қапшық картоп алдым,
Көңілімді бір демдеп үйге бардым.
Балаларым қуанды пісіріп жеп,
Қиналғанына ризамын шыбын жанның.

Жеңешем

Жеңешем елден тұңғыш келген,
Тұңғыш топтың әскері.
Топты жарған, ұлы майдан,
Ұлы өндіріс іскері.
Көзде ұшқын, қолда мандат,
Жеңешеме қарашы.
Тасты жарған, тасқын қайрат,
Ұлы еңбектің - анасы.
Кірді залға, қызыл нұрға,
Құшақтасты, бөленді.
Музыкалар - "Интернационал",
Күйін ойнап жөнелді.
Залдың іші толған кісі,
Шымырлап теңіз қайнаған.
Жаны жарқын, көрсең түсі,
Күш - жігерін қайраған.
Құттықтауға топты жарып,
Шықты менің жеңешем.
Кімнен кейін, Кімнен кем,
"Аты әйел ғой" демесең...
Қасқияды қаршығадай,
Құс алатын қиядан.
Қырағы көз, қарыс маңдай,
Түлеп ұшқан ұядан.
Түйдектеген өткір сөзі,
Асып түсіп өрлеген.
Гүлдей жайнап қызыл жүзі,
Мандайы шып-шып терлеген.
Өнімді табыс, үлгілі іспен,
Дайындалған съезге,
Күшпен тапқан іс жемісін.
Айтып берді съезде.
Мал баласын баласындай,
Мәпелеген өсірген.
Емірене түсіп анасындай,
Еңбектің сүтін ішірген.
Қиналып, қысылып жүрседағы,
Малдың басын сақтаған.
Ауыр бейнет көрседағы,
Партия сенімін ақтаған.
Сондығынан жеміс шаққан,

Жеңешемнің ісінен.
Қиындықты жеңіп шыққан,
Қайтпас қайсар күшімен,
Адал еңбек арқасында,
Жарқыраған маңдайы.
Тап жауының тартысында,
Тап жолынан танбайды.
Ауыл, аудан, облыстан,
Бәйгені алған жеңешем.
Ұлы майдан, құрылыстан,
Неге қалсын жеңешем!
Міне, бүгін сыйлық алды,
Съездің биік мінбесінен.
Өшпестей боп есте қалды,
Өлкемнің үздік жүлдесімен.
Асыл киім, алтын сағат,
Жеңешем алды патефон.
Алғысын айтып қат-қабат,
"Жұлдызым туды - деді - оң!"
Тұңғыш өкіл орталыққа,
Кетті жүріп жеңешем.
Көргендерін орталықтан,
Келгеннен кейін кеңесем.

Жайма құшақ, қара жер

Жайма құшақ, қара жер,
Мен кірмеймін қойныңа.
Еркіммен барар ойым жоқ,
Салмасаң арқан мойныма!..
Жұтсаң да мыңды тойым жоқ,
Жүрегің қайтып, қойдың ба?!
Бауырың суық, қара жер,
Қойныңа кіргім келмейді.
Табиғат, өзің қуат бер,
Тәуекел еткен өлмейді.
Советтік саңлақ дәрігерім,
Ажалға мені бермейді.
От жүректі Отаным,
Кеудемді нұрмен тербейді.
Отаным десем оттанам,
Күш-қуатым селдейді.

Жол әсері

Кең құшақ, жазық дүние жайнап жатқан,
Күлімдеп күміс көлдер кайнап жатқан.
Жайқалып қарағай, қайың қарай қалса,
Сылқылдап тас бұлақтар таңдай қаққан.

Саяда бұлбұл құстар тұрды сайрап,
Қойғандай көлеңкеге жіпсіз байлап.
Ішінде жұмсақ вагон өлеңдетіп,
Келемін алдымдағы өмірді ойлап.

Құбылып көрінеді Қара теңіз,
Шетіне көз жетпейді, көкшіл кеңіс.
Тамсанып таза ауасын сіміремін,
Жегендей алма бақтан теріп жеміс.

Жібек жел қарсы алдымнан есіледі,
Мұнартып түн пердесі кесіледі.
Самсаған көк жұлдызы күле қарап,
Нені іздеп жер бетіне тесіледі?..

Бұрқылдап болат тұлпар келеді ағып,
Маздатып, мандайынан шырақ жағып.
Отырмын түн қойынын тінте қарап,
Таңырқап, табиғаттың сырын бағып.

Ағарып келе жатыр таң да атып,
Кеудесін дүниенің жадыратып.
Қаласына Севастополь келіп калдық,
Теңізге етек-жеңі тұрған батып.

Күн көзі күле қарап нұрын шашты,
Гүл бәйшешек құлпырып қойнын ашты.
Айлықты алты басып, шыңнан асып,
Жеттік-ау тесіп өтіп тау мен тасты.

Қаласын емін-еркін араладық,
Тарихи орындарын сараладық.
Теңіздің түбіне де сүңгіп шықтық,
Қауіп-қатер бар дегенге қарамадық.

Қаланың шет жақтарын көрдік барып,

Табиғат көркінен ләззәт алып.
Жарқабакқа салынған елді мекен,
Қарай бердік бәріміз, қайран қалып.
Қаймақшып Қара теңіз жатты қайнап,
Жағасында отырдым ойға бойлап.
Севастополь, Симферопольға ескерткіш деп,
Өлеңімді қайығына кеттім байлап.

Ана сыры

Дина Нұрпейісоваға арнаймын

Дүние ұзақ сапар, бір кең сарай,
Адамзат алуан-алуан келген талай.
Біреулер сайрандаса тамашалап,
Біреулер азап шегіп өткен жылай.
Өмірдің талай асқар биігінен,
Кім өткен не сүрініп, не құламай.
Жүрегін оққа ұстап ер шабады,
Күн туса, ел басына екі талай.
"Айда аяқ, жылда жілік жоқ, шырағым,"
Деп бастады кәрі ана сөзді осылай.
Жанарсыз жасаураған көздің нұры,
Тереңнен тербегендей сөздің түрі.
Жүректің кілтін ашып жібергендей,
Аузынан шықты атылып өмір сыры.
Нұрланды, ажарланды әжім беті,
Біткендей дүниеден барлық мұңы.
Қарт ана қайта жасап нұрланғандай,
Қайтадан шешек атып жастық гүлі.
Шарықтап қуанғаннан кетті қиял,
Шертіліп жүрегімнің нәзік қылы.
Қарт ана күлім қақты шаттанғандай,
Алдында ақын қызы баптанғандай.
Өмірден көргендерін күймен шертті,
Сақталған ой қазынасын ақтарғандай.
Күй толқып тасқындады екі шектен,
Күй сыры ой төріне сақталғандай.
Қосылып кейде ана саңқылдайды,
Қарт көмей ақ күміспен қақталғандай.
"Жаңа өмір" күйдің аты деп шертеді,
Алдында ұл-қызының мақтанғандай.
Серпіліп кенет ана кетті шалқып,
Он саусақ жорғалайды шекте қалқып.
Шегінен домбыраның сорғалаған,
Отырды үйдің іші күйге балқып.
Нәзік үн жүрегімді аралады,
Кейде ащы, кейде қоңыр баяулатып.
Тереңнен тербетілген теңдік күйін,
Күйші ана теңселеді шалқи тартып.
Кейде күй мыңқылдайды бас пернеде,

Булығып өксігендей әлденеге.
Күңіреніп кейде сарнап жөнеледі,
Саусағы шекті кабат сермегенде.
Кейде күй безілдейді "беу-беу" қағып,
Басқанда сағадағы төрт пернені.
Шаттанып сыңқылдаса кейде аққудай,
Кейде тасып ағындап төгіледі.
Өткен өмірін ананың күй баяндап,
Аяғандай зарланып еңіреді.
Қазақ қызының азабы бір кездегі.
Күй сазынан елестеп көрінеді,
Кейде ана көздің жасын алады іркіп,
Қайран жастық өттің дейді жасын сүртіп.
Кимешектің етегін серпіп тастап,
Қомданғандай қанатын қыран бүркіт.
Қатпарланған қабағын қағып тастап,
Қасын керіп күлімдеп, кейде мүлгіп.
Қайран жастық өттің деп өкінеді,
Тулағандай жүрегі бұлқып-бұлқып.
Күйші ана күңіrentіп күйін тартты,
Тояр ма тыңдап құлақ күйді тәтті.
Осы күй тербеткендей тындаушыны,
Тым-тырыс отырғандар маужырапты.
Сұлу күй сорғалаған сылаң қағып,
Тал бойын талайлардың балбыратты,
"Шіркін-ай, күй-ақ екен" деп қозғалып,
Таңырқап талай адам таңдай қақты,
- Сендерге сақтағаным тағы да бар,
Деп ана тартқан сайын қарқындатты.

Депутат

Біз сайлаған депутат,
Өжет жанды, өрт қайрат.
Қызметкері халықтың,
Болжайтұғын алдын ойлап.
Біз сайлаған депутат,
Кетсе-дағы тау құлап.
Тартынбайды жолынан,
Отырмайды тұнжырап.
Біз сайлаған депутат,
Ар - намысын арқалап.
Әділдікпен іс етер,
Алды-артына тең қарап.
Халық үшін қияр жан,
Халық үшін қарулан!
Депутаттың құралы,
Советтік әділ заң!

Жиырма тоғыз

Августің жиырма тоғызы естен кетпес,
Сол күні төккен жасым мәңгі кетпес.
Бұлбұлым бақшадағы түсті торға,
Көзімнен ғайып болды қолым жетпес.

Өмірдің күнгеі жағы қырындады,
Жалт беріп бақыт құсым бұрылмады.
Қайғының кара торы алдымды орай,
Жан ұшырып жармассам да сырылмады.

Сол күннен тас жұтқандай жүрек ауыр,
Сырылып сырт айналды дос пен бауыр.
Кінәсіз кінәлінің болдық бірі,
Түтеп түр қарсы алдымда кара дауыл.

Кетті ол, қалдық шулап өңкей жетім,
Жеп барады жүрегімді ішкі дертім.
Жақынсыз, жан ашырсыз қалдық қаңғып,
Бәрін де жат қып қойды "қүдіретім".

Кім екен жазықсыздан зар қақтырған.
"Жау" деген атақ тағып, ел шаптырған.
Жететін ақ-қарасына жан барма екен,
Не сұмдық кез келгенге жұртты аттырған!

Не болды, неге көрмейді, қайда көсем?
Не бағып отыр өңкей мылжың-шешен?
Қырғын үшін келдік пе бұл дүниеге,
Алып жатыр халықтан кімнің өшін?

Ежев деген шықты бір бас кесері,
Қатты састырып халықты, қан нөсері...
Неге жетпейд үніміз Кремльге?
Сонда отырған топты жан не шешеді?

Жазықсыздан қырылды қайран халық,
Жараландым жүректен қаным ағып...
Коммунистік партия қайда-қайда?
Армансызбын өлсем мен мұңды шығып!

Тыңдамаса қайтеіін халық үнін,

Өлең бол да жата бер зар мен мұңым.
Келешектен табармын бір әділдік,
Жалынбаймын соларға - осы шыным!

Амал жоқ өмір заңы көндім соған,
Ел-жұртым өкпелеме сен де маған!
Жандым да жалын болып, сөндім лезде,
Өзі іздер кейінгі ұрпақ десе анам!

Майға

Майдың күні, -
Майдан күні,
Майдан күшін сынайтын.
Майдың үні, Майдан үні,
Майданда жау жылайтын.
Майдың ері, -
Майдан ері,
Мәңгі бойы талмайтын.
Күшіне - күш,
Ісіне - іс,
Екпінге - екпін қарайтын.
Майда екпін,
Майданда екпін,
Екпіндеген СССР
Екпін күшпен,
Екпінді істен,
Туды тулап жаңа жыр.
Ел де жаңа,
Жер де жаңа,
Жаңаланған еңбекші ел.
Елді, жерді,
Өндірісті,
Жаңалаған миллионер.
Майда жарыс,
Майдан жарыс,
Майдан тасқан көп табыс.
Табыс тапқан, Тасқындатқан,
Мың-миллион көп жарыс.
Майда - ұран, Майданда - ұран,
Ұрандаған пролетар.
Қалт - құлт еткен,
Кейін кеткен,
Дағдарыстан капитал.
Майдың туы, -
Майдан туы,
Құрыш қолда тұратын.
Майдағы алып,
Майданда алып,
Социализм құратын.

Егістегі екпінді маржан

Біздің Маржан тұяғы болат,
Тұлпар мінді ойнатып.
Белді буып шықты егіске,
Еңбек күшін қайнатып.
Күші кайнап, егісті айдап,
Маржан түсті майданға.
Майдан тулы,
Майдан шулы,
Майдан төрін жайнатып.
Біздің Маржан - біздің Маржан,
Ол еңбектің анасы.
Техникамен, Ердің - жердің,
Көтерілді санасы.
Біздің Маржан тракторын,
Қыс бойында баптаған.
Қамын ойлап көктемнің,
Жайбарақат жатпаған.
Дейді көрген:
"Міне сабаз, Көп тілегін ақтаған..."
Біздің Маржан ерте егістің,
Ерте үйренген әдісін.
Ерте айдап,
Елге жайлап,
Бермек енген табысын.
Біздің Маржан сары алтынды,
Шашып жатыр сыбанып.
Қара бұйра, қара балшық,
Түсіп жатыр туралып.
Темір тісті, Ауыр күшті,
Сансыз тырма майдалап. –
"Биыл егіс, Болаттегіс", -
Дейді Маржан қуанып.
Біздің Маржан жаңа өмірдің,
Жаңа шыққан ұстасы.
Жаңа ұстаның қолында бар.
Жаңа жоба - нұсқасы.
Біздің Маржан трактордың
Тізгінімен алысты.
Сағат сайын.
Минут сайын,
Күшейтеді шабысты.

Кесе тарткан қызыл жаулық,
Шылқып еңбек теріне.
Қайнап қайрат,
Гүлдей жайнап,
Берер емес намысты!?

Езілме жүрек, езілме

Езілме жүрек, езілме,
Шаршап жүрген кезімде.
Шыдамасаң өле қалшы,
Мазамды алмай езіл де!
Қысылма жүрек, қысылма,
Ауыр күннің тұсында!
Қайғыдан өлген қандай жан,
Көне тұр сорлы қысымға!
Қабынба жүрек, қабынба,
Жазылған осы бағың да!..
Ажалдан бұрын өлмек жоқ
Көресің әлі тағы да!
Төгілме жасым, төгілме!
Берме ерік көңілге.
Тірі адамнан үміт бар,
Қайғынды сергіт, жеңілде.

Роза Мұхаметжан қызының өліміне

Роза десе роза гүлдей балғыным,
Көзді жұмып мәңгі ұйқыға қалғыдың.
Ушықтырып жүрегімнің жарасын,
Бір көруге дидарынды зар қылдың.

Роза десе роза гүлдей жайнаған,
Тәтті тілің таң бұлбұлы сайраған.
Сені иіскеп сүйгенімде басылып,
Қалушы еді іштегі дерт қайнаған.

Роза десе роза гүлдей түрлеген,
Бал бөбегім балғын денең бүрленген.
Қанбай мейір, қалдық құмар тарқамай,
Соларыңды қыршыныңнан кім білген.

Жібек шашың желкілдеген желбірей,
Қара көзің төңкерілген мөлдірей.
Жүрегімді езгендей нәқ тас түсіп,
Кетті бүгін сені естіп елжіреп.

Жер қойыны болды мәңгі бесігің,
Бұл дүниенің жаптың қатты есігін.
Жығылғанға дегендейін жұдырық,
Сілдем құрып қалдым шаршап осы күн.

Тура келсе ажал шіркін жоқ айла,
Ата-ана, туысқаннан не пайда.
Қош қарағым, қарақат көзді Роза жан,
Төрт жасында өледі деген жоқ ойда...

Тойжан, қалқам, басылды ма ашуың?

Тойжан, қалқам, басылды ма ашуың?
Ерсі болар өз анаңнан асуың.
Сырттан естіп дауысыңды, кірмедім,
Орынды ғой ашуыңды басуың.
Ашу - деген пайда бермес адамға,
Ашу - үйір, ақылы аз наданға.
Еңдігісін өзің ойлап шеше бер,
Осы болды айтар сөзім табанда.

Сайра, Күләш!

Сайра, Күләш, сандуғаш,
Сайра "Гәкку" әніңе.
"Тындаймын да болам мас,
Тәтті үніңнің нәріне.
Сайра - сайра, тағы да,
Бал тамызған таңдайың.
Тудың анаң бағына,
Күнге қарап мандайың.
Зарлап өткен "Қыз Жібек"
Сен арқылы тірілді.
Ақ желегі үлбіреп
Күндік торы түрілді.
Өлі қызға жан берген,
Күй сандығың сыңғырлап.
Сахнаға сән берген,
Салған әнің мың бұрап.
Аспанында Отанның,
"Гәкку" қақты қанатын.
Артисткасы Отанның,
Жастар үлгі алатын.
Сайра, Күләш, бұлбұлым,
Сені тындап тоймаймын.
Саған тарту бұл жырым,
Алар деп қабыл ойлаймын!

Кітаппен танысқаннан кейін, оның қағаз нұсқасын сатып алуды ұмытпаңыз!

Сайттағы барлық кітаптар тек танысу мақсатында ұсынылған.

Кітапті жүктеп, мазмұнымен танысқан соң, Сіз оны қалдырмай, жоюға тиіссіз.

Кітаптың мәтінін көшіре және сақтай отырып, Сіз авторлық және аралас құқықтар туралы заңға сәйкес, барлық жауапкершілікті өз мойныңызға аласыз.

Сайт әкімшілігі пайдаланушыларды кітаптарға заңды жолмен қол жеткізуге шақырады.